

УДК 343

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.22.314866>

Н. А. Мирошниченко,
канд. юрид. наук, доц., професор
кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»;
О. В. Степаненко,
докт. юрид. наук, доц., завідувач
кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ У ПРОЄКТІ КК УКРАЇНИ В ПОРІВНЯННІ З ЧИННИМ КК УКРАЇНИ

У статті розглянуто низку важливих новел, закріплених у проєкті Кримінального кодексу України (КК), які пропонуються на заміну положенням чинного КК. Автори аналізують концепцію підстав кримінальної відповідальності, звертаючи увагу на чітке визначення елементів та ознак складу кримінального правопорушення, що відіграють ключову роль у кваліфікації кримінальних правопорушень. Особливу увагу приділено інституту співучасті. Проєкт також передбачає введення посереднього виконавця як окремої категорії, що не є співучасником, а також розширені положення про співучасть зі спеціальним суб'єктом. Окремо аналізується виключення поняття «суспільної небезпечності» з визначення кримінального правопорушення, залишаючи лише ознаку «кримінальної протиправності». Автори підтримують таке нововведення, зазначаючи, що «суспільна небезпечність» може враховуватися при криміналізації чи декриміналізації діянь.

Детально розглянуто систему кримінально-правових засобів. Проєкт КК залишає такі види покарань, як громадські роботи, штраф, обмеження свободи, строкове та довічне ув'язнення, відмовившись від арешту, конфіскації майна та виправних робіт. Пробаційний нагляд автори проєкту розглядають як соціально-виховний і наглядовий засіб, а не вид покарання, оскільки він застосовується під час або після відбуття основного покарання. Також проєкт виключає позбавлення військових, спеціальних звань чи кваліфікаційного класу з системи покарань, визначаючи це як дисциплінарний засіб. Зазначено важливість введення типових санкцій, які відповідатимуть тяжкості правопорушень та закріплюватимуться в Загальній частині КК, але при цьому залишатимуться і в Особливій частині для зручності практичного застосування. Окрему увагу приділено заходам безпеки, зокрема примусовій психіатричній допомозі, що надається особам, які вчинили діяння в стані неосудності чи обмеженої осудності. Така допомога може бути

амбулаторною або стаціонарною, а її тривалість залежить від результатів лікування.

***Ключові слова:** підстава кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення, його елементи та ознаки, співучасть, кваліфікація, види покарань, звільнення від покарання.*

У проєкті нового КК України є значна кількість новел, які заслуговують на увагу та підтримку. Слушним є закріплення принципів кримінального кодексу (книга перша, розділ 1.2 проєкту), глосарію (книга перша, розділ 1.4), елементів складу кримінального правопорушення (книга друга) та інших.

У науці кримінального права вчені по різному визначали підставу кримінальній відповідальності, доки не було прийнято в 2001 році чинного КК України, де чітко прописане, що «підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом» (ч. 1 ст. 2 КК України).

Поняття кримінального правопорушення і складу кримінального правопорушення тісно між собою пов'язані, але не тотожні. Чинний КК визначає поняття кримінального правопорушення в ст. 11 КК, звертаючи увагу на його ознаки (суспільну небезпечність, кримінальну протиправність та винність). Проєкт КК пропонує відмовитися від ознаки «суспільна небезпечність» і акцентує лише на кримінальній протиправності. Поняття кримінального правопорушення визначене в проєкті КК як «протиправне діяння, яке відповідає складу злочину чи проступку, передбаченого цим кодексом»¹, звертається увага на відповідність протиправного діяння складу кримінального правопорушення. Загальне поняття кримінального правопорушення є родовим поняттям для всіх видів кримінальних правопорушень передбачених в Особливій частині КК. Якщо ознаку «суспільна небезпечність діяння» законодавець виключить із поняття

---

¹ Проєкт нового кримінального кодексу України: передумови розробки, концептуальні засади, основні положення. Київ: Компанія ВАІТЕ, 2024. С. 82.

кримінального правопорушення, то все одно її необхідно буде враховувати при криміналізації та декриміналізації діянь.

Ми неодноразово пропонували визначити в кримінальному законі загальне поняття складу кримінального правопорушення, як сукупності об'єктивних і суб'єктивних ознак, які характеризують кримінальні правопорушення і розмістити це поняття в ч. 2 ст. 2 чинного КК², тому повністю підтримуємо цю новелу в проєкті КК. Розділяємо думку авторів проєкту КК щодо визначення кожного елементу складу кримінального правопорушення (об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення) в окремих розділах загальної частини КК. Закріплення цих важливих положень забезпечить реалізацію принципу юридичної визначеності.

У проєкті КК розділ 2.2 присвячений об'єкту і об'єктивній стороні, та їх ознакам. А в розділі 2.5 визначається поняття шкоди та її види.

Вважаємо, що розділ про шкоду повинен бути розміщений після об'єктивних ознак, тому що шкода пов'язана з об'єктом і наслідками кримінального правопорушення. Дійсно, є необхідність у чіткому визначенні видів шкоди.

У чинному КК стикаємося із тим, що істотна шкода, з одного боку, є обов'язковою ознакою загального поняття кримінального правопорушення (ст. 11 КК), а з іншого боку, в окремих статтях Особливій частині, це вже кваліфікуюча ознака.

У чинному КК визначений лише суб'єкт кримінального правопорушення (ст. 18 КК). Відносно суб'єкта кримінального правопорушення, вважаємо за необхідне уточнити його поняття, а саме, поряд з ознакою осудності доцільно вказати й на обмежену осудність, тому що обмежено осудна особа також визнається суб'єктом кримінального правопорушення. Поняття обмеженої

---

² Стрельцов Є., Мирошніченко Н. Підстава кримінальної відповідальності потребує законодавчого закріплення. *Право України*. 2020. №2. С. 151–163.

осудності надається окремо, а воно, як і осудність, повинно бути вказане і в загальному визначені суб'єкта³.

Крім того, поряд з осудністю та обмеженою осудністю, пропонуємо визначити такі види осудності як вікова та спеціальна (професійна) осудність, які можуть впливати на індивідуалізацію кримінальній відповідальності та покарання.

Підтримуємо позицію авторів проєкту КК відносно віку кримінальної відповідальності. А саме, розробники проєкту вважають за необхідне встановити загальний вік з 15 років, а знижений з 13 років за умисні вбивства (Книга друга, ст. 2.3.7 проєкту). Поряд з неповнолітніми, проєкт КК пропонує закріпити поняття молодих осіб (з 18 до 21 року), на яких розповсюджуються деякі пільгові положення при застосуванні кримінально-правових засобів.

Поряд із загальним поняттям суб'єкта в ст. 18 КК, у чинному кримінальному кодексі, визначено поняття спеціального суб'єкта (ч. 2) та службової особи (ч. 3, 4). Але ж службова особа є одним із різновидів спеціального суб'єкта. Тому вважаємо, що поряд із поняттям спеціального суб'єкта, необхідно визначити види (класифікацію) спеціальних суб'єктів, в тому числі службову особу. Крім того, нема потреби дублювати поняття службової особи в примітці до ст. 364 чинного КК, тому що службова особа може бути суб'єктом не тільки кримінальних правопорушень у сфері службової та професійної діяльності, а і в інших кримінальних правопорушеннях, передбачених в різних розділах Особливої частини КК⁴. Ці положення можливо узгодити не чекавши прийняття нового КК.

Не можемо погодитися із розробниками проєкту КК відносно відмови від врахування стану алкогольного чи наркотичного сп'яніння, коли особа сама добровільно і свідомо доводить себе до такого стану. Цю обставину слід

---

³ Мирошніченко Н. А. Особливості у визначенні ознак суб'єктів кримінальних порушень. *Правове життя сучасної України: Міжнародна науково-практична конференція*, Одеса: «Гельветика». 2020. Т. 3. С. 89.

⁴ Там само. С. 91–92.

враховувати як обтяжуючу, тому що стан сп'яніння частіше за все зумовлює вчинення кримінальних правопорушень та характеризує особу правопорушника. Такі кримінальні правопорушення як вбивства, тілесні ушкодження, посягання на громадський порядок (наприклад, хуліганство), на громадську безпеку (порушення безпеки руху та експлуатації транспорту) дуже часто вчиняються в стані сп'яніння. Чинний КК частково це враховує і передбачає позбавлення права керувати транспортними засобами як додаткове покарання на строк до десяти років за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особам, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння (ст. 286-1 чинного КК).

Замість розділу «Вина та її форми», проєкт КК слушно передбачає розділ «Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення». Поряд із поняттям та формами вини, в цьому розділі визначений казус (випадок), юридична та фактична помилки. З чим ми повністю згодні⁵. Але законодавець залишає в проєкті лише два види умислу — прямий та непрямий. Ми все ж такі пропонуємо додатково визначити інші види умислу, а саме: конкретизований, неконкретизований, альтернативний та афектований, які також впливають на кваліфікацію кримінальних правопорушень. При альтернативному та неконкретизованому умислі діяння кваліфікуються за наслідками що настали, на відмінність від конкретизованого умислу, при якому кваліфікація відбувається за напрямом умислу⁶. На прикладі тяжкого тілесного ушкодження покажемо як це впливає на кваліфікацію, а саме, якщо це конкретизований умисел на вбивство, встановлена мета (ціль), мотив, а наслідки настали у виді тяжкого тілесного ушкодження, то кваліфікація має бути як замах на вбивство, а якщо це неконкретизований або альтернативний умисел, то тут кваліфікація буде за наслідками що настали, тобто це вже не

---

⁵ Мирошниченко Н. А. Проблеми вини в кримінальному праві та законодавстві України. *Сучасне кримінальне право України: наукові нариси: монографія*/ за ред. Н. А. Мирошниченко, Є. Л. Стрельцова. Одеса: Юридична література, 2017. С. 54–55, 57–58.

⁶ Там само. С. 50–51.

вбивство, а тяжке тілесне ушкодження. На практиці це надасть можливість враховувати не тільки об'єктивні, але і суб'єктивні ознаки при кваліфікації цих тяжких кримінальних правопорушень та розмежувати їх.

Афектований умисел знижує суспільну небезпечність діяння та впливає на кваліфікацію окремих видів кримінальних правопорушень (наприклад, умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання), або розглядається як обставина що пом'якшує покарання⁷.

Якщо в проєкті нового КК будуть відсутні складені склади кримінальних правопорушень, то можливо погодитися із позицією авторів проєкту КК відносно відмови від поняття подвійної (складної або змішаної) вини. Питання кваліфікації будуть вирішуватися за правилами сукупності кримінальних правопорушень.

Крім того, в розділі «Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення», слушно звертається увага на такі додаткові ознаки як мотив та мета (цілі), які також характеризують суб'єктивну сторону складу кримінального правопорушення.

У розділі 2.7 проєкту КК про «Співучасть у кримінальному правопорушенні» з'явилися цікаві новели, а саме, автори проєкту вважають співучастью лише таку групу осіб, які мали попередню змову на вчинення кримінального правопорушення, тобто без попередньої змови не може бути співучасті. Це підтверджує необхідність встановлення двостороннього суб'єктивного зв'язку. В такій редакції інституту співучасті можливе вирішення й питання про ексцес виконавця. Якщо виконавець вчиняє додаткові дії без згоди з іншими співучасниками, тобто виходить за межі домовленості, його дії кваліфікуються самостійно. Слушним є закріплення в

---

⁷ Мирошниченко Н. А. Проблеми вини в кримінальному праві та законодавстві України. *Сучасне кримінальне право України: наукові нариси: монографія*/ за ред. Н. А. Мирошниченко, Є. Л. Стрельцова. Одеса: Юридична література, 2017. С. 50–51.

проекті поняття посереднього виконавця, який не є співучасником, а також положень відносно співучасті у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом. Щодо форм співучасті, вважаємо терористичну групу різновидом організованої злочинної групи, тому нема потреби розглядати її як самостійну форму співучасті. Автори проекту КК звертають увагу на негативну практику провокування кримінальних правопорушень представниками органів правопорядку або іншими особами, які діють за їхнім дорученням. Ці дії не є співучастю. З цим можливо погодитися. Але якщо дії такої особи розглядати як підбурювання до кримінального правопорушення, як це запропоновано в проекті, то виникає питання, чим ця особа відрізняється від підбурювача, як одного із видів співучасників. Це положення потребує уточнення в проекті КК. Якщо співучасть це тільки умисна діяльність, а це дійсно так, то нема потреби визначати в проекті КК поняття необережного спільного спричинення наслідків. Ці дії кваліфікуються самостійно та не мають відношення до співучасті. Вважаємо, що положення про добровільну відмову у разі співучасті та провокації слід розглядати у розділі 2.7., в якому визначена співучасть, види співучасників та інші питання про співучасть, а також надається поняття провокації. Розробники проекту визначили це положення у розділі 2.6 про незакінчений злочин (Книга друга).

Поряд з інститутом співучасті, пропонуємо передбачити в проекті КК поняття та види причетності до кримінального правопорушення. Це поняття має суттєве значення при кваліфікації кримінальних правопорушень, які схожі, але не є співучастю.

У проекті КК чітко прописано відносно множинності кримінальних правопорушень, а саме, «сукупністю кримінальних правопорушень є вчинення особою двох чи більше проступків, або двох чи більше злочинів». Якщо має місце вчинення проступку і злочину, то покарання за них повинні призначатися та виконуватися самостійно.

Обставини, що виключають протиправність діяння класифіковані в проєкті КК на такі групи (види): види використання особою свого суб'єктивного права, види виконання юридичного обов'язку, види здійснення владних повноважень. Таку класифікацію більш чітко визначатимуть їх правову природу. Але розробники проєкту КК вважають перелік обставин, що виключатимуть протиправність діяння не вичерпним, тобто відкритим, з чим ми не можемо погодитися.

Слушним є визначення в проєкті КК поняття кримінально-правової кваліфікації (розділ 2.10 (проєкту), її місці в системі КК, її формули, обґрунтуванні результатів кваліфікації, зміни кваліфікації.

Самостійним розділом у проєкті КК (книга 3) виділені кримінально-правові засоби (поняття, мета, система і види кримінально-правових засобів) та їх застосування.

Покарання розглядається як основний, але не єдиний кримінально-правовий засіб. Автори проєкту визначають поняття та мету покарання, а також систему і види покарань. Розробники проєкту КК відмовились від деяких видів покарання, які поки що є в чинному КК України. Залишили такі види покарання: громадські роботи, штраф, обмеження свободи, строкове ув'язнення та довічне ув'язнення. Погоджуємося з авторами (розробниками) проєкту КК відносно виключення таких видів покарання як виправні роботи, конфіскація майна, арешт (короткострокове ув'язнення) та інших. Пробаційний нагляд, який зараз є в системі покарань чинного КК, на наш погляд, не може вважатися видом покарань, це лише наглядовий та соціально-виховний засіб що застосовується під час або після відбуття покарання. Наприклад, при призначенні покарання у виді обмеження свободи до засудженої особи можуть бути застосовані наглядові засоби пробації. Погоджуємося з тим, що позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу робоча група вважає дисциплінарним правовим засобом, тому його слід вилучити з системи покарань.

Дуже важливим є питання про типові санкції. Ми неодноразово звертали увагу на це питання [Н. А.]. Типові санкції повинні відповідати ступеню тяжкості певної групи кримінальних правопорушень одного ступеня тяжкості. В типових санкціях має бути мінімальна і максимальна межа міри покарання, яка є пропорційною тяжкості кримінального правопорушення одного і того ж ступеня тяжкості. Типові санкції мають бути закріплені в Загальній частині КК України. Але ми не можемо погодитися з виключенням санкцій зі статей Особливої частини КК. Структура норм Особливої частини КК, поряд із диспозицією, повинна мати свою санкцію, які відповідатимуть типовим санкціям, закріпленим у Загальній частині КК. Це є загально теоретичним положенням про структуру норм. Крім того, на практиці зручніше користуватися статтями Особливої частини КК, де поряд із диспозицією, що описує кримінальне правопорушення, вказується санкція, яка визначає види та розміри покарання за конкретне правопорушення.

При призначенні покарання за сукупністю кримінальних правопорушень, проєкт КК передбачає застосування принципу складання покарань, поглинання можливе лише як виняток з правила, якщо при складанні може статися вихід за межі допустимих строків (граничні розміри покарань).

Примусова психіатрична допомога віднесена в проєкті КК до засобів безпеки (розділ 3.6). Якщо особа вчинила протиправне діяння, передбачене КК, суд враховує її психічний стан, характер вчиненого нею діяння та ймовірність вчинення нового протиправного діяння та надає примусову психіатричну допомогу. Примусова психіатрична допомога надається особам, які вчинили протиправне діяння в стані неосудності, обмеженої осудності, а також особам, що захворіли на психічну хворобу до постановлення вироку суду або під час відбування покарання. Це може бути амбулаторна психіатрична допомога або поміщення до спеціального закладу з наданням стаціонарної психіатричної допомоги. Тривалість лікування судом не визначається, тому що це залежить від результатів лікування кожного хворого

окремо. Розробники проєкту аргументують свою позицію щодо зміни чи припинення надання психіатричної допомоги на підставах передбачених Законом «Про психіатричну допомогу». Якщо особа, яка вчинила кримінальне правопорушення в стані осудності, але захворіла до постановлення вироку суду, після надання психіатричної допомоги видужала, вона підлягає покаранню на загальних засадах. Ті особи, що захворіли під час відбування покарання, після лікування та одужання, підлягають подальшому відбуванню покарання. Обмежено осудні особи отримують психіатричну допомогу під час відбування покарання. Тобто радикальних змін відносно умов і підстав надання примусової психіатричної допомоги в проєкті КК не відбулося.

Слід підтримати авторів проєкту КК відносно визначення в кримінальному законі таких понять як реституція та компенсація (Розділ 3.7). Слушним є положення про те що амністія та помилування не звільняють особу від виконання (сплати) штрафу як додаткового покарання, а також від заходів безпеки та обов'язків щодо реституції та компенсації. Закон про амністію не дозволяє застосовувати амністію щодо осіб, вину яких не було доведено в законному порядку (див. Закон «Про застосування амністії в Україні»).

Розробники проєкту КК відмовилися від інституту звільнення від кримінальної відповідальності. Така позиція авторів проєкту аргументована тим, що принцип презумпції невинуватості потребує спочатку довести вину особи, а вже потім розв'язувати питання щодо призначення покарання або звільнення від покарання. В проєкті КК передбачені такі види звільнення від покарання: 1. не призначення покарання, 2. невиконання призначеного покарання, 3. відстрочення виконання призначеного покарання, 4. зупинення виконання покарання, 5. припинення виконання покарання. Фактично інститут звільнення від кримінальної відповідальності частково трансформований в інститут звільнення від покарання, а саме, в такий його вид як не призначення покарання. У проєкті КК не має таких видів звільнення як передача особи на поруки, та звільнення у зв'язку зі зміною обставини.

Відносно передачі на поруки, це дійсно застарілий і неактуальний вид звільнення. А що стосується «звільнення у зв'язку із зміною обстановки» доцільно врахувати, що під час воєнних дій має місце особлива обставина на окупованих територіях, але вона (обставина) може з часом змінитися. Тому пропонуємо залишити цей вид звільнення від покарання (не призначення покарання у зв'язку зі зміною обставини). На стадії досудового розслідування можливе не призначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення або у зв'язку із закінченням строків давності вчиненого кримінального правопорушення. В проєкті передбачено, що розв'язання питання про не призначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення, має здійснюватися на підставі угоди про примирення винуватого з потерпілою особою або на підставі угоди про співпрацю. Крім того, проєкт передбачає ще десять спеціальних видів не призначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи.

Вважаємо, що висловлені уточнення та пропозиції щодо законодавчого визначення окремих проблемних питань, будуть сприяти удосконаленню кримінального законодавства України в цілому.

Список використаних джерел

1. Проєкт нового кримінального кодексу України: передумови розробки, концептуальні засади, основні положення. Київ: Компанія ВАІТЕ, 2024. 494 с.
2. Стрельцов Є., Мирошніченко Н. Підстава кримінальної відповідальності потребує законодавчого закріплення. *Право України*. 2020. № 2. С. 151–163. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/01/25/ye-streltsov-pidstava-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-potrebuye-zakonodavchogo-zakriplennya.pdf>.
3. Мирошніченко Н. А. Особливості у визначенні ознак суб'єктів кримінальних порушень. *Правове життя сучасної України: міжнародна науково-практична конференція*. Одеса: «Гельветика». 2020. Т. 3. С. 89–92. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/045d1db5-bf86-4f1f-9e00-ec89ef1ea130/content>.

4. Мирошниченко Н. А. Проблеми вини в кримінальному праві та законодавстві України. *Сучасне кримінальне право України: наукові нариси: монографія* / за ред. Н. А. Мирошниченко, Є. Л. Стрельцова. Одеса: Юридична література. 2017. С. 45–60. URL: <https://odnb.odessa.ua/vnn/book/2354>.

REFERENCES

1. The draft of the new criminal code of Ukraine: development prerequisites, conceptual foundations, basic provisions. (2024). Kyiv: VAITE Company [in Ukrainian].
2. Streltsov, E., Myroshnychenko, N. (2020). The basis of criminal liability needs legislative consolidation. *Law of Ukraine*, 2, 151–163. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2021/01/25/ye-streltsov-pidstava-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-potrebuye-zakonodavchogo-zakriplennya.pdf> [in Ukrainian].
3. Myroshnychenko, N.A. (2020). Peculiarities of the identified signs of subjects of criminal violations. *Legal life of modern Ukraine: International Scientific and Practical Conference*, Odesa: "Helvetica". Vol. 3, 89–92. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/045d1db5-bf86-4f1f-9e00-ec89ef1ea130/content> [in Ukrainian].
4. Myroshnychenko, N.A. (2017). Problems of guilt in the criminal law and legislation of Ukraine. *Modern criminal law of Ukraine: scientific essays: monograph* / ed. by ON. Myroshnychenko, E. L. Streltsova. Odesa: Legal Literature. URL: <https://odnb.odessa.ua/vnn/book/2354> [in Ukrainian].

Myroshnychenko N. A., Stepanenko O. V. Some legislative amendments of the Draft CC of Ukraine in comparison with the current CC of Ukraine

The article considers a range of important novelties, provided for by the Draft Criminal Code of Ukraine (CC), which are offered in substitution to the provisions of current CC. The authors analyze the concept of the grounds for criminal liability, emphasizing precise definitions of the elements and features of the corpus delicti, which play a key role in the criminal offences' qualification. Special consideration is given to the institute of accompliceship. The draft also provides for the introduction of the intermediate perpetrator as a separate category, who is not an accomplice, as well as extension of provisions on accompliceship with a special subject. The exclusion of the concept of "public danger" from the definition of a criminal offence, leaving only the feature of "criminal illegality", is also considered. The authors support this amendment and note that "public danger" may be taken into account during the criminalization and decriminalization of acts. The system of criminal legal remedies is particularly considered. The Draft CC retains such types of punishment as community service, fine, restriction of liberty, fixed term or life imprisonment, and excludes arrest, forfeiture of property and correctional labour. The authors of the draft consider probation supervision as a social and educational measure and a means of supervision, but not the type of punishment, since it applies

during or immediately after the completion of the basic punishment. The draft also excludes revocation of a military or special titles or qualification class from the punishment system and determines it as a disciplinary measure. The importance of the introduction of standardized sanctions which will correspond to the gravity of the offence and will be prescribed by the General Part of the CC and, simultaneously, will remain in the Special Part for the convenience of practical application, is also noted. Particular attention is paid to safety measures, inter alia compulsory psychiatric assistance, provided to persons who have committed acts in a state of insanity or partial insanity. Such assistance may be outpatient or inpatient, and its duration depends on the treatment results.

Key words: *a ground for criminal liability, corpus delicti, its elements and features, accompliceship, qualification, types of punishment, discharge from punishment.*